

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 30ής Ιανουαρίου 2019*

«Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας – Περιοριστικά μέτρα λόγω της καταστάσεως στην Ουκρανία – Δέσμευση κεφαλαίων – Κατάλογος των προσώπων, οντοτήτων και φορέων κατά των οποίων ισχύει η δέσμευση των κεφαλαίων και των οικονομικών πόρων – Διατήρηση του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο – Υποχρέωση αιτιολογήσεως – Ένσταση ελλείψεως νομιμότητας – Αρχή της αναλογικότητας – Νομική βάση – Πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως – Αρχή ne bis in idem»

Στην υπόθεση T-290/17,

Edward Stavytskyi, κάτοικος Βρυξελλών (Βέλγιο), εκπροσωπούμενος από τον J. Grayston, solicitor, και τους P. Gjørtler, G. Pandey και D. Rovetta, δικηγόρους,

προσφεύγων,

κατά

Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενου από τους V. Piessevaux και J.-P. Hix,

καθού,

υποστηριζόμενου από την

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους E. Raasivirta και L. Baumgart,

παρεμβαίνουσα,

με αντικείμενο προσφυγή, δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως (ΚΕΠΠΑ) 2017/381 του Συμβουλίου, της 3ης Μαρτίου 2017, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/119/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά ορισμένων προσώπων, οντοτήτων και φορέων λόγω της κατάστασης στην Ουκρανία (ΕΕ 2017, L 58, σ. 34), και του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2017/374 του Συμβουλίου, της 3ης Μαρτίου 2017, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 208/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά ορισμένων προσώπων, οντοτήτων και φορέων ενόψει της κατάστασης στην Ουκρανία (ΕΕ 2017, L 58, σ. 1), στο μέτρο που το όνομα του προσφεύγοντος εξακολούθησε να περιλαμβάνεται στον κατάλογο των προσώπων, οντοτήτων και φορέων κατά των οποίων ισχύουν τα περιοριστικά αυτά μέτρα,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους G. Berardis (εισηγητή), πρόεδρο, D. Spielmann και Z. Csehi, δικαστές,

γραμματέας: P. Cullen, διοικητικός υπάλληλος,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 12ης Σεπτεμβρίου 2018,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- 1 Ο προσφεύγων, Edward Stavytskyi, είναι πρώην Υπουργός Ενέργειας και Βιομηχανίας Άνθρακα της Ουκρανίας.
- 2 Στις 5 Μαρτίου 2014, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε, βάσει του άρθρου 29 ΣΕΕ, την απόφαση 2014/119/ΚΕΠΠΑ, σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά ορισμένων προσώπων, οντοτήτων και φορέων εν όψει της κατάστασης στην Ουκρανία (ΕΕ 2014, L 66, σ. 26).
- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 1 και 2 της αποφάσεως 2014/119 αναφέρουν τα εξής:
  - «(1) Στις 20 Φεβρουαρίου 2014, το Συμβούλιο καταδίκασε εντονότατα κάθε χρήση βίας στην Ουκρανία. Ζήτησε τον άμεσο τερματισμό της βίας στην Ουκρανία και τον πλήρη σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών. Κάλεσε την ουκρανική κυβέρνηση να επιδείξει τη μέγιστη δυνατή αυτοσυγκράτηση και τους ηγέτες της αντιπολίτευσης να αποστασιοποιηθούν από όσους καταφεύγουν σε ακραίες ενέργειες, περιλαμβανομένης της βίας.
  - (2) Στις 3 Μαρτίου 2014, το Συμβούλιο αποφάσισε να εστιάσει τα περιοριστικά μέτρα στη δέσμευση και την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων προσώπων που έχουν οριστεί ως υπεύθυνα για την κατάχρηση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων και προσώπων υπεύθυνων για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με σκοπό την παγίωση και την υποστήριξη του κράτους δικαίου και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ουκρανία.»
- 4 Το άρθρο 1, παράγραφοι 1 και 2, της αποφάσεως 2014/119 ορίζει τα ακόλουθα:
  - «1. Δεσμεύονται όλα τα κεφάλαια και όλοι οι οικονομικοί πόροι που βρίσκονται στην [κυριότητα] ή κατοχή ή τελούν υπό τον έλεγχο προσώπων που έχουν αναγνωριστεί ως υπεύθυνα για την [υπεξαίρεση ουκρανικού δημοσίου χρήματος] και προσώπων υπεύθυνων για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων [στην Ουκρανία], καθώς και φυσικών ή νομικών προσώπων, οντοτήτων ή φορέων που συνδέονται με αυτά, όπως απαριθμούνται στο παράρτημα.
  2. Απαγορεύεται η άμεση ή έμμεση διάθεση κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, οντότητες ή φορείς που απαριθμούνται στο παράρτημα ή προς όφελος αυτών.»
- 5 Οι όροι εφαρμογής των επίμαχων περιοριστικών μέτρων καθορίζονται στις επόμενες παραγράφους του ίδιου άρθρου.
- 6 Στις 5 Μαρτίου 2014, το Συμβούλιο εξέδωσε επίσης, βάσει του άρθρου 215, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, τον κανονισμό (ΕΕ) 208/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά ορισμένων προσώπων, οντοτήτων και φορέων ενόψει της κατάστασης στην Ουκρανία (ΕΕ 2014, L 66, σ. 1).
- 7 Σύμφωνα με την απόφαση 2014/119, ο κανονισμός 208/2014 επιβάλλει τη λήψη των επίμαχων περιοριστικών μέτρων και καθορίζει τους όρους εφαρμογής των εν λόγω περιοριστικών μέτρων χρησιμοποιώντας, κατ' ουσίαν, διατύπωση πανομοιότυπη με εκείνη της ανωτέρω αποφάσεως.

- 8 Τα ονόματα των προσώπων τα οποία αφορούν η απόφαση 2014/119 και ο κανονισμός 208/2014 αναγράφονται στον κατάλογο του παραρτήματος της εν λόγω αποφάσεως και στον κατάλογο του παραρτήματος I του εν λόγω κανονισμού (στο εξής: επίμαχος κατάλογος), όπου παρατίθεται, μεταξύ άλλων, η αιτιολογία για την καταχώρισή τους. Το όνομα του προσφεύγοντος δεν περιλαμβάνεται στον επίμαχο κατάλογο.
- 9 Η απόφαση 2014/119 και ο κανονισμός 208/2014 τροποποιήθηκαν με την εκτελεστική απόφαση 2014/216/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 14ης Απριλίου 2014, για την εφαρμογή της αποφάσεως 2014/119 (ΕΕ 2014, L 111, σ. 91), και με τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 381/2014 του Συμβουλίου, της 14ης Απριλίου 2014, για την εφαρμογή του κανονισμού 208/2014 (ΕΕ 2014, L 111, σ. 33) (στο εξής: πράξεις του Απριλίου 2014).
- 10 Με τις πράξεις του Απριλίου 2014, το όνομα του προσφεύγοντος προσετέθη στον επίμαχο κατάλογο, συνοδευόμενο από τα στοιχεία ταυτοποίησης «πρώην Υπουργός Καυσίμων και Ενέργειας της Ουκρανίας» και την ακόλουθη αιτιολογία:
- «Πρόσωπο σε σχέση με το οποίο έχει κινηθεί έρευνα στην Ουκρανία για συμμετοχή σε εγκλήματα σχετιζόμενα με την υπεξαίρεση ουκρανικού δημόσιου χρήματος και την παράνομη μεταφορά του εκτός της χώρας.»
- 11 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 25 Ιουνίου 2014, ο νυν προσφεύγων άσκησε προσφυγή με αίτημα την ακύρωση των πράξεων του Απριλίου 2014, κατά το μέτρο που τον αφορούσαν. Η προσφυγή αυτή πρωτοκολλήθηκε με αριθμό υποθέσεως T-486/14.
- 12 Η απόφαση 2014/119 τροποποιήθηκε επίσης με την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2015/143 του Συμβουλίου, της 29ης Ιανουαρίου 2015 (ΕΕ 2015, L 24, σ. 16), η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 31 Ιανουαρίου 2015. Όσον αφορά τα κριτήρια για τον καθορισμό των προσώπων εις βάρος των οποίων ελήφθησαν τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα, από το άρθρο 1 της αποφάσεως 2015/143 προκύπτει ότι το άρθρο 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως 2014/119 αντικαθίσταται ως ακολούθως:
- «1. Δεσμεύονται όλα τα κεφάλαια και όλοι οι οικονομικοί πόροι που βρίσκονται στην ιδιοκτησία ή κατοχή ή τελούν υπό τον έλεγχο προσώπων που έχουν ταυτοποιηθεί ως υπεύθυνα για την υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων και προσώπων υπεύθυνων για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και φυσικών ή νομικών προσώπων, οντοτήτων ή φορέων που συνδέονται με αυτά, όπως απαριθμούνται στο παράρτημα.
- Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης, στα πρόσωπα που έχουν ταυτοποιηθεί ως υπεύθυνα για την υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων συγκαταλέγονται και πρόσωπα για τα οποία οι ουκρανικές αρχές διεξάγουν έρευνες για:
- α) υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων ή στοιχείων ενεργητικού ή συνέργεια, ή
- β) κατάχρηση εξουσίας από μέρους κρατικού λειτουργού με σκοπό την εξασφάλιση οφέλους για τον ίδιο/α ή τρίτους, προκαλώντας έτσι ζημία στα ουκρανικά δημόσια κεφάλαια ή στοιχεία του ενεργητικού, ή για συνέργεια.»
- 13 Ο κανονισμός (ΕΕ) 2015/138 του Συμβουλίου, της 29ης Ιανουαρίου 2015, για την τροποποίηση του κανονισμού 208/2014 (ΕΕ 2015, L 24, σ. 1), τροποποίησε τον τελευταίο σύμφωνα με την απόφαση 2015/143.
- 14 Η απόφαση 2014/119 και ο κανονισμός 208/2014 αναθεωρήθηκαν μεταγενέστερα με την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2015/364 του Συμβουλίου, της 5ης Μαρτίου 2015, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/119 (ΕΕ 2015, L 62, σ. 25), και με τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2015/357 του Συμβουλίου, της 5ης Μαρτίου 2015, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 208/2014 (ΕΕ 2015, L 62, σ. 1). Στην

απόφαση 2015/364, το άρθρο 5 της αποφάσεως 2014/119 αντικαταστάθηκε από νέο άρθρο, το οποίο παρατείνει την ισχύ των επίμαχων περιοριστικών μέτρων έως τις 6 Μαρτίου 2016. Στον εκτελεστικό κανονισμό 2015/357, το παράρτημα I του κανονισμού 208/2014 αντικαταστάθηκε από νέο παράρτημα, το οποίο τροποποιεί τις καταχωρίσεις όσον αφορά 18 πρόσωπα.

- 15 Με την απόφαση 2015/364 και με τον εκτελεστικό κανονισμό 2015/357, το όνομα του προσφεύγοντος διατηρήθηκε στον επίμαχο κατάλογο, συνοδευόμενο από τα στοιχεία ταυτοποίησης «πρώην Υπουργός Καυσίμων και Ενέργειας της Ουκρανίας» και την ακόλουθη αιτιολογία:

«Πρόσωπο [κατά του οποίου] έχει κινηθεί ποινική διαδικασία από τις αρχές της Ουκρανίας για κατάχρηση δημόσιων κονδυλίων ή περιουσιακών στοιχείων.»

- 16 Ο νυν προσφεύγων δεν άσκησε προσφυγή κατά της αποφάσεως 2015/364 και κατά του εκτελεστικού κανονισμού 2015/357.

- 17 Με την απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2016, Stavvytskyi κατά Συμβουλίου (T-486/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:45), το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε τις πράξεις του Απριλίου 2014, καθότι διαπίστωσε, κατ' ουσίαν, ότι το όνομα του προσφεύγοντος είχε καταχωρισθεί στον επίμαχο κατάλογο χωρίς το Συμβούλιο να διαθέτει επαρκείς αποδείξεις.

- 18 Στις 4 Μαρτίου 2016, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2016/318, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/119 (ΕΕ 2016, L 60, σ. 76), και τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2016/311, για την εφαρμογή του κανονισμού 208/2014 (ΕΕ 2016, L 60, σ. 1), πράξεις με τις οποίες παρέτεινε μέχρι τις 6 Μαρτίου 2017 την ισχύ των επίμαχων περιοριστικών μέτρων, τούτο δε χωρίς να τροποποιήσει τη σχετική με τον προσφεύγοντα αιτιολογία, η οποία παρετέθη στη σκέψη 15 ανωτέρω.

- 19 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 17 Μαΐου 2016, ο νυν προσφεύγων άσκησε προσφυγή με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως 2016/318 και του εκτελεστικού κανονισμού 2016/311, κατά το μέτρο που τον αφορούσαν. Η προσφυγή αυτή πρωτοκολλήθηκε με αριθμό υποθέσεως T-242/16.

- 20 Με επιστολή της 21ης Οκτωβρίου 2016, ο προσφεύγων υποστήριξε ενώπιον του Συμβουλίου ότι το τελευταίο είχε παραπλανηθεί από ψευδείς, κατ' αυτόν, πληροφορίες που είχε παράσχει το γραφείο του γενικού εισαγγελέα της Ουκρανίας (στο εξής: ΓΓΕ) και ζήτησε να του χορηγηθεί πρόσβαση σε ορισμένα έγγραφα.

- 21 Απαντώντας στο ως άνω έγγραφο με επιστολή της 12ης Δεκεμβρίου 2016, πρώτον, το Συμβούλιο γνωστοποίησε στον προσφεύγοντα την πρόθεσή του να διατηρήσει τα εις βάρος του περιοριστικά μέτρα. Δεύτερον, το Συμβούλιο παρατήρησε ότι το ΓΓΕ είχε επιβεβαιώσει, με έγγραφα της 25ης Ιουλίου και της 16ης Νοεμβρίου 2016, ότι κατά του προσφεύγοντος είχε κινηθεί ποινική διαδικασία για υπεξαίρεση δημοσίου χρήματος. Τρίτον, το Συμβούλιο επισύναψε στην επιστολή του τα εν λόγω έγγραφα, καθώς και ένα ακόμη έγγραφο, της 18ης Νοεμβρίου 2016, όπου περιέχονταν οι ερωτήσεις που είχε απευθύνει στο ΓΓΕ και οι απαντήσεις του τελευταίου (στο εξής: απαντήσεις του ΓΓΕ). Τέταρτον, το Συμβούλιο κάλεσε τον προσφεύγοντα να του υποβάλει τυχόν παρατηρήσεις το αργότερο στις 13 Ιανουαρίου 2017.

- 22 Με επιστολή της 13ης Ιανουαρίου 2017, ο προσφεύγων υποστήριξε ενώπιον του Συμβουλίου, μεταξύ άλλων, ότι το ΓΓΕ είχε χειραγωγήσει την επίμαχη ποινική διαδικασία με αποκλειστικό σκοπό αυτή να εξακολουθήσει να εκκρεμεί και ότι τα κρίσιμα στην εν λόγω διαδικασία πραγματικά περιστατικά είχαν ήδη εξετασθεί από άλλες ουκρανικές αρχές, μεταξύ άλλων και δικαστικές, οι οποίες δεν είχαν διαπιστώσει καμία παρανομία. Ο προσφεύγων υπογράμμισε επίσης ότι είχε ζητήσει από την Επιτροπή για τον έλεγχο των αρχείων της Διεθνούς Οργανώσεως Αστυνομίας Διώξεως Εγκλήματος (Interpol) να αφαιρέσει την καταχώριση του ονόματός του από τον κατάλογο των προσώπων που καταζητούνται διεθνώς.

- 23 Με το από 6 Φεβρουαρίου 2017 έγγραφο, το Συμβούλιο διαβίβασε στον προσφεύγοντα ορισμένα έγγραφα που του είχαν παράσχει οι ουκρανικές αρχές, ήτοι ένα έγγραφο του ΓΓΕ της 27 Ιανουαρίου 2017 και διάφορες αποφάσεις ουκρανικών δικαστηρίων και τον κάλεσε να διατυπώσει τις απόψεις του επ' αυτών το αργότερο στις 13 Φεβρουαρίου 2017.
- 24 Ο προσφεύγων ανταποκρίθηκε με επιστολή της 13ης Φεβρουαρίου 2017.
- 25 Στις 3 Μαρτίου 2017, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2017/381 για την τροποποίηση της απόφασης 2014/119 (ΕΕ 2017, L 58, σ. 34), και τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2017/374 για την εφαρμογή του κανονισμού 208/2014 (ΕΕ 2017, L 58, σ. 1) (στο εξής: προσβαλλόμενες πράξεις), με τις οποίες παρέτεινε μέχρι τις 6 Μαρτίου 2018 την ισχύ των επίμαχων περιοριστικών μέτρων, τούτο δε χωρίς να τροποποιήσει τη σχετική με τον προσφεύγοντα αιτιολογία, η οποία παρετέθη στη σκέψη 15 ανωτέρω.
- 26 Με έγγραφο της 6ης Μαρτίου 2017, το Συμβούλιο κοινοποίησε στον προσφεύγοντα τις προσβαλλόμενες πράξεις και απάντησε, από κοινού, στις από 13 Ιανουαρίου και 13 Φεβρουαρίου 2017 επιστολές του.
- 27 Με απόφαση της 22ας Μαρτίου 2018, Stavytzkyi κατά Συμβουλίου (Τ-242/16, μη δημοσιευθείσα, ΕΥ:Τ:2018:166), το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τη μνημονευθείσα στη σκέψη 19 ανωτέρω προσφυγή του νυν προσφεύγοντος.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 28 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 16 Μαΐου 2017, ο προσφεύγων άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.
- 29 Στις 28 Ιουλίου 2017, το Συμβούλιο κατέθεσε υπόμνημα αντικρούσεως και στη συνέχεια, στις 3 Αυγούστου 2017, αιτιολογημένη αίτηση, σύμφωνα με το άρθρο 66 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, ζητώντας να μην περιληφθεί στα έγγραφα της υποθέσεως αυτής, στα οποία είχε πρόσβαση το κοινό, το περιεχόμενο ορισμένων εγγράφων που επισυνάπτονταν ως παραρτήματα στο δικόγραφο της προσφυγής και στο προμνησθέν υπόμνημα.
- 30 Στις 5 Σεπτεμβρίου 2017, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησε να παρέμβει στην παρούσα διαδικασία προς στήριξη των αιτημάτων του Συμβουλίου. Με απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2017, ο πρόεδρος του έκτου τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου έκανε δεκτό το αίτημα αυτό, βάσει του άρθρου 144, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας, δεδομένου ότι οι κύριοι διάδικοι δεν ήγειραν ζήτημα απορρήτου.
- 31 Η έγγραφη διαδικασία περατώθηκε στις 19 Δεκεμβρίου 2017, μετά την κατάθεση του υπομνήματος απαντήσεως, του υπομνήματος ανταπαντήσεως, του υπομνήματος παρεμβάσεως και των παρατηρήσεων των κύριων διαδίκων επί του τελευταίου.
- 32 Με υπόμνημα που κατέθεσε στη Γραμματεία στις 17 Ιανουαρίου 2018, ο προσφεύγων ζήτησε τη διεξαγωγή επ' ακροατηρίου συζητήσεως, βάσει του άρθρου 106, παράγραφοι 1 και 2, του Κανονισμού Διαδικασίας.
- 33 Κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία.

- 34 Οι διάδικοι ανέπτυξαν προφορικά τις απόψεις τους και απάντησαν στις ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 12ης Σεπτεμβρίου 2018, στην οποία δεν συμμετείχε η Επιτροπή, όπως είχε ενημερώσει το Γενικό Δικαστήριο με έγγραφο της 16ης Αυγούστου 2018.
- 35 Ο προσφεύγων ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να ακυρώσει τις προσβαλλόμενες πράξεις, κατά το μέτρο που με αυτές το όνομά του εξακολουθεί να περιλαμβάνεται στον επίμαχο κατάλογο·
  - να καταδικάσει το Συμβούλιο στα δικαστικά έξοδα.
- 36 Το Συμβούλιο ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να απορρίψει την προσφυγή·
  - επικουρικός, σε περίπτωση ακυρώσεως των προσβαλλομένων πράξεων, να κρίνει ότι εξακολουθούν να ισχύουν τα αποτελέσματα της αποφάσεως 2017/381, έως ότου αρχίσει να παράγει αποτελέσματα η ακύρωση του εκτελεστικού κανονισμού 2017/374, σύμφωνα με το άρθρο 60 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης·
  - να καταδικάσει τον προσφεύγοντα στα δικαστικά έξοδα.
- 37 Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή.

Σκεπτικό

- 38 Προς στήριξη της προσφυγής, ο προσφεύγων προβάλλει τέσσερις λόγους ακυρώσεως με τους οποίους προβάλλονται αντιστοίχως, με τον πρώτο, έλλειψη νομιμότητας του κριτηρίου καθορισμού που προβλέπεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως 2014/119, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2015/143, και στο άρθρο 3, παράγραφος 1α, του κανονισμού 208/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2015/138 (στο εξής: σχετικό κριτήριο), με τον δεύτερο, πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως καθόσον η εκ μέρους των ουκρανικών αρχών κίνηση ποινικής διαδικασίας κατά του προσφεύγοντος δεν συνιστά επαρκή πραγματική βάση, με τον τρίτο, παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως και, με τον τέταρτο, πλάνη ως προς τη νομική βάση, καθόσον τα εις βάρος του περιοριστικά μέτρα δεν εμπίπτουν στην κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ), αλλά στη διεθνή συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις.
- 39 Δεδομένου ότι ορισμένα επιχειρήματα που προβάλλονται με τους επιμέρους λόγους συνδέονται μεταξύ τους, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ο προσφεύγων προβάλλει, κατ' ουσίαν, πρώτον, παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως, δεύτερον, έλλειψη νομιμότητας, τον μη αναλογικό χαρακτήρα, καθώς και έλλειψη νομικής βάσεως του σχετικού κριτηρίου και, τρίτον, πλείονες περιπτώσεις πλάνης εκτιμήσεως κατά την εφαρμογή του κριτηρίου αυτού στην περίπτωση του.

Επί της παραβάσεως της υποχρέωσης αιτιολογήσεως

- 40 Πρώτον, ο προσφεύγων διατείνεται ότι η αιτιολογία βάσει της οποίας το όνομά του διατηρήθηκε στον κατάλογο με τις προσβαλλόμενες πράξεις και η οποία συμπίπτει με εκείνη που παρετέθη στη σκέψη 15 ανωτέρω συνίσταται σε γενική και στερεότυπη διατύπωση, καθόσον επαναλαμβάνει απλώς τους όρους που χρησιμοποιούνται για τον ορισμό του σχετικού κριτηρίου.

- 41 Δεύτερον, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι το Συμβούλιο δεν μπορεί να συμπληρώσει την εν λόγω αιτιολογία με τις πληροφορίες που περιέχονται στα έγγραφα τα οποία διαβίβασε στον προσφεύγοντα κατά τη διάρκεια της διαδικασίας που κατέληξε στην έκδοση των προσβαλλομένων πράξεων (βλ. σκέψεις 21, 23 και 26 ανωτέρω), στο μέτρο που μια νομική πράξη πρέπει να περιέχει η ίδια επαρκή αιτιολογία. Εν πάση περιπτώσει, οι συμπληρωματικές πληροφορίες που προκύπτουν από τα επίμαχα έγγραφα δεν συνιστούν επαρκή αιτιολογία.
- 42 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από την Επιτροπή, αντικρούει τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος.
- 43 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά το άρθρο 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, «[ο]ι νομικές πράξεις αιτιολογούνται».
- 44 Βάσει του άρθρου 41, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), στον οποίο το άρθρο 6, παράγραφος 1, ΣΕΕ αναγνωρίζει το ίδιο νομικό κύρος με τις Συνθήκες, το δικαίωμα χρηστής διοικήσεως περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, «την υποχρέωση της διοίκησης να αιτιολογεί τις αποφάσεις της».
- 45 Κατά πάγια νομολογία, η απαιτούμενη βάσει του άρθρου 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ και του άρθρου 41, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του Χάρτη αιτιολογία πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της προσβαλλομένης πράξεως και στο πλαίσιο εντός του οποίου αυτή εκδόθηκε. Από την αιτιολογία αυτή πρέπει να συνάγεται κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική του θεσμικού οργάνου που εξέδωσε την πράξη, ώστε να παρέχεται η δυνατότητα στον μεν ενδιαφερόμενο να λάβει γνώση των λόγων για τους οποίους ελήφθη το μέτρο, στο δε αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο να ασκήσει τον εκ μέρους του έλεγχο. Η απαίτηση αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται με γνώμονα τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως (βλ. απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, Yanukovich κατά Συμβουλίου, T-346/14, EU:T:2016:497, σκέψη 77 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 46 Η αιτιολογία δεν απαιτείται να προσδιορίζει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία πράξεως πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ και του άρθρου 41, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του Χάρτη πρέπει να εκτιμάται με γνώμονα όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται, καθώς και το σύνολο των κανόνων δικαίου που διέπουν τον σχετικό τομέα. Επομένως, αφενός, μια βλαπτική πράξη είναι επαρκώς αιτιολογημένη εφόσον εκδόθηκε εντός πλαισίου που είναι γνωστό στον ενδιαφερόμενο και το οποίο του παρέχει τη δυνατότητα να αντιληφθεί το περιεχόμενο του εις βάρος του ληφθέντος μέτρου. Αφετέρου, ο βαθμός ακριβείας της αιτιολογίας πράξεως πρέπει να είναι ανάλογος προς τις υλικές δυνατότητες και τις τεχνικές συνθήκες ή την προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να εκδοθεί (βλ. απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, Yanukovich κατά Συμβουλίου, T-346/14, EU:T:2016:497, σκέψη 78 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 47 Ειδικότερα, η αιτιολόγηση μέτρου για τη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων δεν μπορεί, κατ' αρχήν, να συνίσταται απλώς σε γενικόλογη και στερεότυπη διατύπωση. Αντιθέτως, με την επιφύλαξη των όσων εκτέθηκαν στη σκέψη 46 ανωτέρω, στην αιτιολογία ενός τέτοιου μέτρου πρέπει να παρατίθενται οι ειδικοί και συγκεκριμένοι λόγοι για τους οποίους το Συμβούλιο εκτιμά ότι η σχετική νομοθεσία έχει εφαρμογή στην περίπτωση του ενδιαφερομένου (βλ. απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, Yanukovich κατά Συμβουλίου, T-346/14, EU:T:2016:497, σκέψη 79 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 48 Εν προκειμένω, διαπιστώνεται ότι η αιτιολογία που παρετέθη για τη διατήρηση του ονόματος του προσφεύγοντος στον επίμαχο κατάλογο (βλ. σκέψη 15 ανωτέρω) είναι ειδική και συγκεκριμένη και αναφέρει τα στοιχεία στα οποία βασίσθηκε η εν λόγω διατήρηση, δηλαδή το γεγονός ότι οι ουκρανικές αρχές είχαν κινήσει ποινικές διαδικασίες εις βάρος του προσφεύγοντος για υπεξαίρεση δημόσιου χρήματος ή για ιδιοποίηση κρατικών περιουσιακών στοιχείων.

49 Επιπλέον, η διατήρηση σε ισχύ των περιοριστικών μέτρων εις βάρος του προσφεύγοντος αποφασίσθηκε εντός πλαισίου γνωστού σε αυτόν, δεδομένου ότι είχε ενημερωθεί συναφώς, κατά την αλληλογραφία με το Συμβούλιο, ειδικότερα δε για τα έγγραφα του ΓΓΕ της 25ης Ιουλίου 2016, της 16ης Νοεμβρίου 2016 και της 27ης Ιανουαρίου 2017, καθώς και για τις απαντήσεις του ΓΓΕ (βλ. σκέψεις 21 και 23 ανωτέρω), στοιχεία στα οποία το Συμβούλιο στήριξε τη διατήρηση σε ισχύ των εν λόγω περιοριστικών μέτρων (πρβλ., κατ' αναλογίαν, αποφάσεις της 15ης Νοεμβρίου 2012, Συμβούλιο κατά Bamba, C-417/11 P, EU:C:2012:718, σκέψεις 53 και 54 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 6ης Σεπτεμβρίου 2013, Bank Mellī Iran κατά Συμβουλίου, T-35/10 και T-7/11, EU:T:2013:397, σκέψη 88). Στα έγγραφα αυτά μνημονεύονται το όνομα της αρμόδιας για τις έρευνες αρχής, τα στοιχεία και οι ημερομηνίες ενάρξεως των ποινικών διαδικασιών που κινήθηκαν, ειδικότερα, κατά του προσφεύγοντος, τα πραγματικά περιστατικά που του προσάπτονται, τα ονόματα των λοιπών προσώπων και φορέων που αφορούν τα μέτρα αυτά, το ύψος των κρατικών κεφαλαίων που φέρονται να υπεξαιρέθηκαν, τα σχετικά άρθρα του ουκρανικού ποινικού κώδικα, καθώς και το ότι ο προσφεύγων ενημερώθηκε εγγράφως για τις υφιστάμενες εις βάρος του υποψίες. Ειδικότερα, το από 25 Ιουλίου 2016 έγγραφο διευκρινίζει τα εξής:

[εμπιστευτικό]¹.

50 Στο από 12 Δεκεμβρίου 2016 έγγραφο, το Συμβούλιο ανέφερε ρητώς ότι το έγγραφο του ΓΓΕ της 25ης Ιουλίου 2016, όπως επικυρώθηκε με εκείνο της 16ης Νοεμβρίου 2016, περιείχε κρίσιμες πληροφορίες ώστε να συναχθεί το συμπέρασμα ότι ο προσφεύγων εξακολουθούσε να υπόκειται σε ποινική διαδικασία για υπεξαίρεση δημοσίου χρήματος ή για ιδιοποίηση κρατικών περιουσιακών στοιχείων.

51 Επιπλέον, οι προσβαλλόμενες πράξεις εκδόθηκαν εντός πλαισίου που περιλαμβάνει επίσης την μεταξύ του προσφεύγοντος και του Συμβουλίου αλληλογραφία σχετικά με τις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι αποφάσεις της 28ης Ιανουαρίου 2016, Stavvytskyi κατά Συμβουλίου (T-486/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:45), και της 22ας Μαρτίου 2018, Stavvytskyi κατά Συμβουλίου (T-242/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:166).

52 Διαπιστώνεται ότι ο προσφεύγων είχε λάβει όλες τις ανωτέρω πληροφορίες πριν από την έκδοση των προσβαλλομένων πράξεων.

53 Όσον αφορά το έγγραφο της 6ης Μαρτίου 2017, το οποίο μάλιστα είναι μεταγενέστερο των προσβαλλομένων πράξεων, πρέπει να επισημανθεί ότι περιορίζεται, κατ' ουσίαν, στη μνεία των στοιχείων που περιλαμβάνονται στην πριν από την έκδοση των εν λόγω πράξεων αλληλογραφία μεταξύ του προσφεύγοντος και του Συμβουλίου, καθώς και στη μνεία της νομολογίας του Δικαστηρίου. Επομένως, το έγγραφο αυτό μπορεί να ληφθεί υπόψη κατά την εξέταση των πράξεων αυτών (πρβλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 15ης Ιουνίου 2017, Kiselev κατά Συμβουλίου, T-262/15, EU:T:2017:392, σκέψη 47 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Εν πάση περιπτώσει, πρέπει να σημειωθεί ότι το περιεχόμενο του εγγράφου της 6 Μαρτίου 2017 συμπίπτει σε μεγάλο βαθμό με εκείνο των προσβαλλομένων πράξεων και της προγενέστερης αλληλογραφίας μεταξύ του Συμβουλίου και του προσφεύγοντος (πρβλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 15ης Ιουνίου 2017, Kiselev κατά Συμβουλίου, T-262/15, EU:T:2017:392, σκέψεις 48 και 49).

54 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων συνάγεται ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις, εξεταζόμενες εντός του πλαισίου τους, μνημονεύουν επαρκώς κατά νόμον τα νομικά και πραγματικά στοιχεία που συνιστούν, κατά το εκδούν όργανο, το έρεισμα επί των οποίων στηρίχθηκε η έκδοσή τους.

55 Το ανωτέρω συμπέρασμα δεν κλονίζεται από το επιχείρημα του προσφεύγοντος περί στερεότυπου, κατ' αυτόν, χαρακτήρα της σχετικής με αυτόν αιτιολογίας.

1 Εμπιστευτικά στοιχεία που δεν αποκαλύπτονται.

- 56 Πρέπει να επισημανθεί συναφώς ότι, καίτοι οι περιεχόμενες στην αιτιολογία αυτή εκτιμήσεις είναι ίδιες με εκείνες βάσει των οποίων επιβλήθηκαν περιοριστικά μέτρα και σε άλλα φυσικά πρόσωπα που μνημονεύονται στον κατάλογο, εντούτοις οι εκτιμήσεις αυτές περιγράφουν την ακριβή κατάσταση του προσφεύγοντος εις βάρος του οποίου –όπως ακριβώς και εις βάρος άλλων προσώπων– κινήθηκαν, κατά το Συμβούλιο, δικαστικές διαδικασίες σε σχέση με έρευνες για υπεξαίρεση δημοσίου χρήματος στην Ουκρανία (πρβλ. απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, Yanukovich κατά Συμβουλίου, T-346/14, EU:T:2016:497, σκέψη 82 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 57 Τέλος, πρέπει να υπομνησθεί ότι η υποχρέωση αιτιολογήσεως αποτελεί ουσιώδη τύπο ο οποίος πρέπει να διακρίνεται από το ζήτημα του βάσιμου της αιτιολογίας, δεδομένου ότι το τελευταίο εμπίπτει στην ουσιαστική νομιμότητα της επίδικης πράξεως. Πράγματι, η αιτιολογία πράξεως συνίσταται στην επίσημη διατύπωση των λόγων στους οποίους στηρίζεται η πράξη αυτή. Εάν η αιτιολογία αυτή είναι πλημμελής, τούτο πλήττει την ουσιαστική νομιμότητα της πράξεως, όχι όμως την αιτιολογία της, η οποία μπορεί να είναι επαρκής μολονότι προβάλλει εσφαλμένους λόγους (βλ. απόφαση της 5ης Νοεμβρίου 2014, Mayaleh κατά Συμβουλίου, T-307/12 και T-408/13, EU:T:2014:926, σκέψη 96 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 58 Ως εκ τούτου, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι, όπως υποστήριξε ο προσφεύγων κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το Συμβούλιο υπέχει υποχρέωση αυξημένης επιμέλειας εάν, μετά την παρέλευση πολλών ετών, διατηρεί σε ισχύ τα περιοριστικά μέτρα εις βάρος του ίδιου προσώπου, το γεγονός αυτό δεν έχει επίπτωση στον έλεγχο που ασκεί το Γενικό Δικαστήριο όσον αφορά την αιτιολογία των προσβαλλομένων πράξεων, ενώ θα μπορούσε να δικαιολογήσει αυστηρότερο έλεγχο όσον αφορά την ύπαρξη πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως.
- 59 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, πρέπει να απορριφθούν οι αιτιάσεις του προσφεύγοντος περί παραβάσεως της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως.

Επί της ελλείψεως νομιμότητας, επί του μη αναλογικού χαρακτήρα και επί της ελλείψεως νομικής βάσεως του σχετικού κριτηρίου

- 60 Ο προσφεύγων διατείνεται ότι το σχετικό κριτήριο, όπως προβλέπεται στην απόφαση 2015/143 και στον κανονισμό 2015/138, είναι παράνομο καθότι παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας και στερείται νομικής βάσεως στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ, εφόσον μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι επιτρέπει τη λήψη περιοριστικών μέτρων εις βάρος κάθε προσώπου για το οποίο οι ουκρανικές αρχές διενεργούν έρευνα για υπεξαίρεση δημοσίου χρήματος, ανεξαρτήτως του αν τα προσαπτόμενα στο εν λόγω πρόσωπο πραγματικά περιστατικά δύνανται να υπονομεύσουν το κράτος δικαίου στην Ουκρανία και, κατά συνέπεια, τα θεσμικά και δικαιικά θεμέλια της χώρας αυτής.
- 61 Κατά τον προσφεύγοντα, εφόσον με το σχετικό κριτήριο ταυτοποιούνται αποκλειστικώς πρόσωπα που υπόκεινται σε τέτοια έρευνα, το Συμβούλιο θα έπρεπε να προβεί το ίδιο σε έλεγχο αναλογικότητας. Συναφώς, ο προσφεύγων παραδέχεται ότι, κατά τη νομολογία, το Συμβούλιο μπορεί, κατ' αρχήν, να στηρίζεται σε πληροφορίες που του παρέχει το ΓΓΕ. Ωστόσο, το Συμβούλιο δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση να εκτιμά κατά πόσον τα πραγματικά περιστατικά που προσάπτονται στο υποκείμενο σε έρευνα πρόσωπο μπορούν να υπονομεύσουν το κράτος δικαίου στην Ουκρανία. Μόνον εφόσον βεβαιωθεί ότι στο ερώτημα αυτό μπορεί να δοθεί καταφατική απάντηση, τηρεί το Συμβούλιο την αρχή της αναλογικότητας. Σε αντίθετη περίπτωση, ενδεχόμενες παρεμβάσεις εκ μέρους των θεσμικών οργάνων της ΕΕ σχετικά με τις εν εξελίξει ποινικές διαδικασίες σε τρίτη χώρα δεν είναι δυνατόν να εμπίπτουν στην ΚΕΠΠΑ, αλλά στη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις και στην αστυνομική συνεργασία. Επομένως, προκειμένου να αποτραπεί παράβαση του άρθρου 40 ΣΕΕ, οι εν λόγω αποφάσεις πρέπει να εκδίδονται επί νομικών βάσεων διαφορετικών από το άρθρο 29 ΣΕΕ και το άρθρο 215 ΣΕΕ, διευκρινιζομένου ότι η εφαρμογή του τελευταίου άρθρου προϋποθέτει την προηγούμενη έκδοση αποφάσεως που εμπίπτει στην ΚΕΠΠΑ.

- 62 Το Συμβούλιο και η Επιτροπή αμφισβητούν τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος.
- 63 Προκαταρκτικώς, πρέπει να παρατηρηθεί ότι οι διάδικοι συμφωνούν ότι, κατά τη νομολογία, τα επιβαλλόμενα κατ' εφαρμογή του σχετικού κριτηρίου περιοριστικά μέτρα μπορούν νομίμως να λαμβάνονται βάσει του άρθρου 29 ΣΕΕ και του άρθρου 215 ΣΛΕΕ, υπό την προϋπόθεση ότι τα πραγματικά περιστατικά της υπεξαίρεσεως δημοσίου χρήματος ή τις ιδιοποίησης κρατικών περιουσιακών στοιχείων, για τα οποία είναι ύποπτα τα συγκεκριμένα πρόσωπα, έχουν τέτοια χαρακτηριστικά ώστε να δύνανται να υπονομεύσουν τα θεσμικά και δικαιικά θεμέλια της οικείας χώρας, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών ποσών, του είδους των υπεξαίρεθέντων κεφαλαίων ή των ιδιοποιηθέντων περιουσιακών στοιχείων ή του πλαισίου εντός του οποίου τελέστηκαν οι συγκεκριμένες πράξεις.
- 64 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να υπομνησθεί ότι οι στόχοι της Συνθήκης ΕΕ αναφορικά με την ΚΕΠΠΑ ορίζονται, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 21, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΣΕΕ, το οποίο προβλέπει τα ακόλουθα:
- «Η Ένωση καθορίζει και εφαρμόζει κοινές πολιτικές και δράσεις και εργάζεται για την επίτευξη υψηλού βαθμού συνεργασίας σε όλους τους τομείς των διεθνών σχέσεων, με στόχο: [...] την εδραίωση και στήριξη της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των αρχών του διεθνούς δικαίου».
- 65 Ο ως άνω στόχος μνημονεύθηκε στην αιτιολογική σκέψη 2 της αποφάσεως 2014/119 και παρετέθη εκ νέου στη σκέψη 3 ανωτέρω.
- 66 Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι, κατά τη νομολογία, στόχοι όπως οι μνημονευόμενοι στο άρθρο 21, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΣΕΕ μπορούν να επιτευχθούν μέσω δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων της οποίας το πεδίο εφαρμογής περιορίζεται, όπως εν προκειμένω, στα πρόσωπα που ταυτοποιούνται ως υπεύθυνα για υπεξαίρεση δημοσίου χρήματος, καθώς και στα συνδεόμενα με αυτά πρόσωπα, οντότητες ή φορείς, ήτοι σε πρόσωπα των οποίων οι ενέργειες ενδέχεται να έχουν παρεμποδίσει την εύρυθμη λειτουργία των δημόσιων οργάνων και οργανισμών που συνδέονται με αυτά (πρβλ. απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, Yanukovych κατά Συμβουλίου, T-346/14, EU:T:2016:497, σκέψη 95 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 67 Παρατηρείται, ωσαύτως, ότι ο σεβασμός του κράτους δικαίου αποτελεί μια εκ των πρωταρχικών αξιών επί των οποίων στηρίζεται η Ένωση, όπως προκύπτει από το άρθρο 2 ΣΕΕ, καθώς και από τα προοίμια της Συνθήκης ΕΕ και του Χάρτη. Πέραν τούτου, βάσει του άρθρου 49 ΣΕΕ ο σεβασμός του κράτους δικαίου συνιστά απαραίτητη προϋπόθεση για την προσχώρηση στην Ένωση. Η έννοια του κράτους δικαίου κατοχυρώνεται επίσης, με την εναλλακτική διατύπωση «υπεροχή του δικαίου», στο προοίμιο της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπεγράφη στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, Yanukovych κατά Συμβουλίου, T-346/14, EU:T:2016:497, σκέψη 97)
- 68 Η νομολογία του Δικαστηρίου και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, καθώς και οι εργασίες του Συμβουλίου της Ευρώπης διά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη Δημοκρατία μέσω της Νομοθεσίας, παρέχουν μη εξαντλητικό κατάλογο των αρχών και των κανόνων που δύνανται να εμπίπτουν στην έννοια του κράτους δικαίου. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται οι αρχές της νομιμότητας, της ασφάλειας δικαίου και της απαγορεύσεως της αυθαιρεσίας της εκτελεστικής εξουσίας, των ανεξάρτητων και αμερόληπτων δικαστηρίων, του αποτελεσματικού δικαστικού ελέγχου –περιλαμβανόμενου του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων–, και της ισότητας ενώπιον του νόμου [βλ., συναφώς, τον κατάλογο των κριτηρίων του κράτους δικαίου τον οποίο υιοθέτησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη Δημοκρατία μέσω της Νομοθεσίας κατά την εκατοστή έκτη σύνοδο ολομέλειας (Βενετία, 11-12 Μαρτίου 2016)]. Επιπλέον, στο πλαίσιο της εξωτερικής δράσεως της Ένωσης, ορισμένα νομικά μέσα μνημονεύουν, μεταξύ άλλων, την καταπολέμηση της διαφθοράς ως αρχή που εμπίπτουν στην έννοια του κράτους δικαίου [βλ., παραδείγματος χάριν, τον

κανονισμό (ΕΚ) 1638/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2006, για τον καθορισμό γενικών διατάξεων σχετικά με τη θέσπιση ευρωπαϊκού μηχανισμού γειτονίας και εταιρικής σχέσης (ΕΕ 2006, L 310, σ. 1)] (απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, Yanukovych κατά Συμβουλίου, T-346/14, ΕΥ:Τ:2016:497, σκέψη 98).

- 69 Εξάλλου, πρέπει να υπομνησθεί ότι η δίωξη οικονομικών εγκλημάτων, όπως της υπεξαίρεσεως δημοσίου χρήματος, αποτελεί σημαντικό μέσο για την καταπολέμηση της διαφθοράς και ότι η καταπολέμηση της διαφθοράς συνιστά, στο πλαίσιο της εξωτερικής δράσεως της Ένωσης, αρχή εμπίπτουσα στην έννοια του κράτους δικαίου (απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, Yanukovych κατά Συμβουλίου, T-346/14, ΕΥ:Τ:2016:497, σκέψη 141).
- 70 Όμως, καίτοι δεν μπορεί να αποκλεισθεί ότι ορισμένες συμπεριφορές αναφορικά με πράξεις υπεξαίρεσεως δημοσίου χρήματος ενδέχεται να υπονομεύουν το κράτος δικαίου, εντούτοις, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι κάθε πράξη υπεξαίρεσεως δημοσίου χρήματος που τελείται σε τρίτη χώρα δικαιολογεί παρέμβαση της Ένωσης στο πλαίσιο ασκήσεως των αρμοδιοτήτων της στον τομέα της ΚΕΠΠΑ, με σκοπό την εδραίωση και τη στήριξη του κράτους δικαίου στη χώρα αυτή. Προκειμένου να αποδειχθεί ότι η υπεξαίρεση δημοσίου χρήματος δύναται να δικαιολογήσει δράση της Ένωσης στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ προς επίτευξη του σκοπού για εδραίωση και στήριξη του κράτους δικαίου, απαιτείται, τουλάχιστον, τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά να είναι ικανά να υπονομεύσουν τα θεσμικά και δικαιικά θεμέλια του οικείου κράτους (απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, Yanukovych κατά Συμβουλίου, T-346/14, ΕΥ:Τ:2016:497, σκέψη 99).
- 71 Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι το σχετικό κριτήριο μπορεί να θεωρηθεί ότι συνάδει προς την έννομη τάξη της Ένωσης μόνο στο μέτρο που μπορεί να προσλάβει έννοια σύμφωνη με τις επιταγές των ιεραρχικά ανώτερων κανόνων την τήρηση των οποίων επιβάλλει η εν λόγω έννομη τάξη, συγκεκριμένα δε με τον στόχο για εδραίωση και στήριξη του κράτους δικαίου στην Ουκρανία. Επιπλέον, η ερμηνεία αυτή καθιστά εφικτό τον σεβασμό του ευρέος περιθωρίου εκτιμήσεως που διαθέτει το Συμβούλιο κατά τον καθορισμό των γενικών κριτηρίων καταχωρίσεως, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα έλεγχο –κατ' αρχήν πλήρη– της νομιμότητας των πράξεων της Ένωσης υπό το πρίσμα των θεμελιωδών δικαιωμάτων (βλ. απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, Yanukovych κατά Συμβουλίου, T-346/14, ΕΥ:Τ:2016:497, σκέψη 100 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 72 Ως εκ τούτου, το σχετικό κριτήριο έχει την έννοια ότι δεν αφορά κατά τρόπο αφηρημένο κάθε πράξη υπεξαίρεσεως δημοσίου χρήματος, αλλά πρωτίστως πράξεις υπεξαίρεσεως δημοσίου χρήματος ή ιδιοποιήσεως κρατικών περιουσιακών στοιχείων οι οποίες, λαμβανομένου υπόψη του ποσού ή του είδους των υπεξαιρεθέντων κεφαλαίων ή των ιδιοποιηθέντων περιουσιακών στοιχείων ή ακόμα του πλαισίου εντός του οποίου διαπράχθησαν τα αδικήματα αυτά, δύναται, τουλάχιστον, να υπονομεύσουν τα θεσμικά και δικαιικά θεμέλια της Ουκρανίας, ειδικότερα δε τις αρχές της νομιμότητας, της απαγορεύσεως της αυθαιρεσίας της εκτελεστικής εξουσίας, του αποτελεσματικού δικαστικού ελέγχου και της ισότητας ενώπιον του νόμου, και, εν τέλει, να υπονομεύσουν το κράτος δικαίου στη χώρα αυτή. Υπό την ως άνω έννοια, το εν λόγω κριτήριο είναι σύμφωνο με τους σχετικούς σκοπούς της Συνθήκης ΕΕ και έχει προς αυτούς αναλογικό χαρακτήρα (απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, Yanukovych κατά Συμβουλίου, T-346/14, ΕΥ:Τ:2016:497, σκέψη 101).
- 73 Λαμβανομένης υπόψη της ως άνω νομολογίας, την οποία οι διάδικοι δεν αμφισβητούν, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι το σχετικό κριτήριο, όπως ερμηνεύθηκε ανωτέρω, δεν είναι παράνομο και μπορούσε να καθορισθεί μέσω πράξεων που βασίζονται στο άρθρο 29 ΣΕΕ και στο άρθρο 215 ΣΛΕΕ και αποτελούν επομένως τις προσήκουσες νομικές βάσεις.
- 74 Εκ των ανωτέρω προκύπτει επίσης ότι, με την πρόβλεψη του σχετικού κριτηρίου, το Συμβούλιο δεν παρέβη το άρθρο 40, πρώτο εδάφιο, ΣΕΕ, κατά το οποίο η εφαρμογή της ΚΕΠΠΑ δεν επηρεάζει την εφαρμογή των διαδικασιών και το αντίστοιχο εύρος των αρμοδιοτήτων των θεσμικών οργάνων που προβλέπονται στις Συνθήκες για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης, τις οποίες αναφέρουν τα άρθρα 3 έως 6 ΣΛΕΕ.

- 75 Τέλος, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά τη νομολογία, το ΓΓΕ είναι μία από τις ανώτερες δικαστικές αρχές στην Ουκρανία, δεδομένου ότι ενεργεί στο κράτος αυτό ως εισαγγελική αρχή κατά την απονομή της ποινικής δικαιοσύνης και διεξάγει προανακρίσεις στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών (πρβλ. απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 2017, Yanukovych κατά Συμβουλίου, C-598/16 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:786, σκέψη 53). Ομοίως, έχει κριθεί ότι, εφόσον το περιεχόμενο τους είναι αρκούντως σαφές, αποδεικτικά στοιχεία που προέρχονται από το ΓΓΕ μπορούν να δικαιολογήσουν τη λήψη περιοριστικών μέτρων εις βάρος προσώπων κατά των οποίων έχει κινηθεί ποινική διαδικασία για υπεξαίρεση δημοσίου χρήματος (πρβλ. απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, Yanukovych κατά Συμβουλίου, T-346/14, EU:T:2016:497, σκέψη 139), όπως άλλωστε παραδέχεται ο προσφεύγων.
- 76 Υπό το πρίσμα των προεκτεθέντων, πρέπει να απορριφθούν στο σύνολό τους οι αιτιάσεις του προσφεύγοντος με τις οποίες προβάλλεται ότι το σχετικό κριτήριο είναι δυσανάλογο, παράνομο και στερείται νομικής βάσεως.
- 77 Ωστόσο, πρέπει να εξετασθεί εάν το Συμβούλιο υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως κατά την εφαρμογή ως προς τον προσφεύγοντα του σχετικού κριτηρίου, όπως αυτό ερμηνεύθηκε ειδικότερα στη σκέψη 72 ανωτέρω.

Σχετικά με την ύπαρξη περιπτώσεων πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως κατά την εφαρμογή του σχετικού κριτηρίου στην περίπτωση του προσφεύγοντος

- 78 Ο προσφεύγων διατείνεται, κατ' ουσίαν, ότι, κατά την έκδοση των προσβαλλομένων πράξεων, το Συμβούλιο δεν διέθετε επαρκώς βάσιμα πραγματικά στοιχεία.
- 79 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από την Επιτροπή, αντικρούει τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος.
- 80 Προτού εξετασθούν λεπτομερέστερα τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος, πρέπει να διατυπωθούν κάποιες προκαταρκτικές παρατηρήσεις σε σχέση με τον δικαστικό έλεγχο και τις υποχρεώσεις του Συμβουλίου.

Σε σχέση με τον δικαστικό έλεγχο και τις υποχρεώσεις του Συμβουλίου

- 81 Κατά τη νομολογία, εναπόκειται στο δικαιοδοτικό όργανο της Ένωσης, στο πλαίσιο του δικαστικού ελέγχου των περιοριστικών μέτρων, να αναγνωρίσει στο Συμβούλιο ευρεία διακριτική ευχέρεια όσον αφορά τον καθορισμό των γενικών κριτηρίων που οριοθετούν τον κύκλο των προσώπων κατά των οποίων μπορούν να επιβληθούν τέτοια μέτρα (βλ. απόφαση της 22ας Μαρτίου 2018, Stavvtskyi κατά Συμβουλίου, T-242/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:166, σκέψη 81 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 82 Ωστόσο, η αποτελεσματικότητα του δικαστικού ελέγχου που κατοχυρώνει το άρθρο 47 του Χάρτη επιβάλλει, για τον έλεγχο της νομιμότητας της αιτιολογίας στην οποία στηρίζεται η απόφαση περί εγγραφής ή διατηρήσεως του ονόματος συγκεκριμένου προσώπου στον κατάλογο των προσώπων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα, να βεβαιώνεται ο δικαστής της Ένωσης ότι η απόφαση αυτή, η οποία έχει ατομικό χαρακτήρα για το πρόσωπο αυτό, στηρίζεται σε αρκούντως βάσιμα πραγματικά στοιχεία. Τούτο προϋποθέτει εξακρίβωση των πραγματικών περιστατικών που παρατίθενται στην αιτιολογική έκθεση της εν λόγω αποφάσεως, ούτως ώστε, κατά τον δικαστικό έλεγχο, να μην εκτιμάται απλώς η αφηρημένη πιθανολόγηση των προσβαλλομένων λόγων, αλλά να εξετάζεται εάν οι λόγοι αυτοί, ή, τουλάχιστον, ένας εξ αυτών που θεωρείται επαρκής για να στηρίξει την απόφαση, είναι τεκμηριωμένοι κατά τρόπο αρκούντως ακριβή και συγκεκριμένο (βλ. απόφαση της 22ας Μαρτίου 2018, Stavvtskyi κατά Συμβουλίου, T-242/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:166, σκέψη 82 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 83 Κατά τη νομολογία, το Συμβούλιο δεν υποχρεούται να διενεργεί το ίδιο, αυτεπαγγέλτως και συστηματικώς, έρευνες ή να προβαίνει σε ελέγχους προκειμένου να λάβει συμπληρωματικές διευκρινίσεις, οσάκις διαθέτει ήδη στοιχεία τα οποία έχουν παράσχει οι αρχές τρίτης χώρας προκειμένου να επιβάλει περιοριστικά μέτρα εις βάρος προσώπων που προέρχονται από τη χώρα αυτή και τα οποία δίδονται εκεί δικαστικώς (βλ. απόφαση της 22ας Μαρτίου 2018, Stavvtskyi κατά Συμβουλίου, T-242/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:166, σκέψη 83 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 84 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 75 ανωτέρω, το ΓΓΕ συγκαταλέγεται μεταξύ των ανωτέρων ουκρανικών δικαστικών αρχών.
- 85 Βεβαίως, εναπόκειται, εν προκειμένω, στο Συμβούλιο να εξετάσει με επιμέλεια και αμεροληψία τα αποδεικτικά στοιχεία που του διαβιβάστηκαν από τις ουκρανικές αρχές, με γνώμονα, ιδίως, τις παρατηρήσεις και, ενδεχομένως, τα απαλλακτικά στοιχεία που προέβαλε ο προσφεύγων. Εξάλλου, στο πλαίσιο της λήψης περιοριστικών μέτρων, το Συμβούλιο υποχρεούται να τηρεί την αρχή της χρηστής διοικήσεως, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 41 του Χάρτη, αρχή στην οποία συναρτάται, κατά πάγια νομολογία, η υποχρέωση του αρμόδιου θεσμικού οργάνου να εξετάζει, με επιμέλεια και αμεροληψία, όλα τα κρίσιμα στοιχεία της συγκεκριμένης περιπτώσεως (πρβλ. απόφαση της 22ας Μαρτίου 2018, Stavvtskyi κατά Συμβουλίου, T-242/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:166, σκέψη 85 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 86 Ωστόσο, όπως επίσης προκύπτει από τη νομολογία, για να εκτιμηθεί το είδος, ο τρόπος και ο βαθμός της αποδείξεως που μπορεί να βαρύνει το Συμβούλιο, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η φύση και το ειδικό περιεχόμενο των περιοριστικών μέτρων καθώς και ο σκοπός τους (βλ. απόφαση της 22ας Μαρτίου 2018, Stavvtskyi κατά Συμβουλίου, T-242/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:166, σκέψη 86 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 87 Συναφώς, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 1 και 2 της αποφάσεως 2014/119 (βλ. σκέψη 3 ανωτέρω), η εν λόγω απόφαση εντάσσεται στο γενικότερο πλαίσιο πολιτικής της Ένωσης για τη στήριξη των ουκρανικών αρχών προκειμένου να ενισχυθεί η πολιτική σταθερότητα στην Ουκρανία. Ανταποκρίνεται συνεπώς στους σκοπούς της ΚΕΠΠΑ που ορίζονται ειδικότερα στο άρθρο 21, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΣΕΕ, βάσει του οποίου η Ένωση θέτει σε εφαρμογή πολιτική διεθνούς συνεργασίας για την εδραίωση και στήριξη της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των αρχών του διεθνούς δικαίου (βλ. απόφαση της 22ας Μαρτίου 2018, Stavvtskyi κατά Συμβουλίου, T-242/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:166, σκέψη 87 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 88 Εντός αυτού ακριβώς του πλαισίου τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα προβλέπουν τη δέσμευση των κεφαλαίων και των οικονομικών πόρων των προσώπων που έχουν ταυτοποιηθεί ως υπεύθυνα για υπεξαίρεση χρήματος του ουκρανικού Δημοσίου. Πράγματι, η διευκόλυνση της ανακτήσεως των κεφαλαίων αυτών ενισχύει και στηρίζει το κράτος δικαίου στην Ουκρανία (βλ. σκέψεις 68 έως 72 ανωτέρω).
- 89 Ως εκ τούτου, τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα δεν αποσκοπούν στην επιβολή κυρώσεων για τις αξιόποινες πράξεις που υποστηρίζεται ότι τέλεσαν τα συγκεκριμένα πρόσωπα ούτε στη διά καταναγκασμού αποτροπή τους από την τέλεση τέτοιων πράξεων. Τα μέτρα αυτά σκοπούν να καταστήσουν ευχερή την εκ μέρους των ουκρανικών αρχών διαπίστωση πράξεων υπεξαίρεσεως δημοσίου χρήματος και να διασφαλίσουν τη δυνατότητα των αρχών αυτών να ανακτήσουν το προϊόν των εν λόγω πράξεων υπεξαίρεσεως. Είναι, επομένως, αμιγώς προληπτικής φύσεως (βλ. απόφαση της 22ας Μαρτίου 2018, Stavvtskyi κατά Συμβουλίου, T-242/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:166, σκέψη 89 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 90 Στο πλαίσιο αυτό, τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα, τα οποία επιβλήθηκαν από το Συμβούλιο βάσει των εξουσιών που του έχουν ανατεθεί με τα άρθρα 21 και 29 ΣΕΕ, δεν έχουν ποινική χροιά. Δεν είναι, επομένως, δυνατόν να εξομοιωθούν με απόφαση περί δεσμεύσεως περιουσιακών στοιχείων εκδοθείσα από εθνική δικαιοδοτική αρχή κράτους μέλους η οποία λαμβάνεται στο πλαίσιο της εφαρμοστέας ποινικής διαδικασίας και τηρουμένων των εγγυήσεων που προβλέπει η διαδικασία αυτή. Κατά συνέπεια, οι επιβαλλόμενες στο Συμβούλιο υποχρεώσεις όσον αφορά τα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία στηρίζεται η καταχώριση του ονόματος προσώπου στον κατάλογο των προσώπων κατά των οποίων ισχύει η εν λόγω δέσμευση περιουσιακών στοιχείων δεν είναι δυνατόν να είναι πανομοιότυπες με εκείνες που υπέχει η εθνική δικαιοδοτική αρχή στην ανωτέρω περίπτωση (βλ. απόφαση της 22ας Μαρτίου 2018, Stavytzkyi κατά Συμβουλίου, T-242/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:166, σκέψη 90 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 91 Εν προκειμένω, προέχει να ελέγξει το Συμβούλιο, αφενός, τον βαθμό στον οποίο οι διαβιβασθείσες από το ΓΓΕ πληροφορίες, επί των οποίων αυτό στηρίχθηκε, καθιστούν δυνατή τη διαπίστωση ότι, όπως αναφέρει η αιτιολογία για την καταχώριση του ονόματος του προσφεύγοντος στον επίμαχο κατάλογο, ο τελευταίος διώκεται ποινικά από τις ουκρανικές αρχές για πράξεις που ενδέχεται να συνιστούν υπεξαίρεση δημοσίου χρήματος και, αφετέρου, αν οι διαδικασίες αυτές καθιστούν δυνατό τον χαρακτηρισμό των ενεργειών του προσφεύγοντος σύμφωνα με το σχετικό κριτήριο. Μόνον εφόσον οι έλεγχοι αυτοί δεν καταλήξουν σε ασφαλή πορίσματα, λαμβανομένης υπόψη της υπομνησθείσας στη σκέψη 85 ανωτέρω νομολογίας, οφείλει το Συμβούλιο να διενεργήσει συμπληρωματικούς ελέγχους (βλ. απόφαση της 22ας Μαρτίου 2018, Stavytzkyi κατά Συμβουλίου, T-242/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:166, σκέψη 91 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 92 Εξάλλου, στο πλαίσιο της συνεργασίας που διαπνέει τις προσβαλλόμενες πράξεις (βλ. σκέψη 87 ανωτέρω), δεν εναπόκειται, κατ' αρχήν, στο Συμβούλιο να εξετάζει και να εκτιμά το ίδιο την ακρίβεια και τη σημασία των στοιχείων επί των οποίων στηρίζονται οι ουκρανικές αρχές για την κίνηση ποινικών διαδικασιών κατά του προσφεύγοντος για πράξεις που χαρακτηρίζονται ως υπεξαίρεση δημοσίου χρήματος. Πράγματι, όπως εκτέθηκε στη σκέψη 89 ανωτέρω, με την έκδοση των προσβαλλομένων πράξεων, το Συμβούλιο δεν επιδιώκει να επιβάλλει το ίδιο κυρώσεις για τις πράξεις υπεξαίρεσεως δημοσίου χρήματος τις οποίες διερευνούν οι ουκρανικές αρχές, αλλά να διασφαλίσει τη δυνατότητα των αρχών αυτών να διαπιστώσουν την τέλεση των εν λόγω πράξεων υπεξαίρεσεως, ανακτώντας παράλληλα ανάκτηση το προϊόν τους. Σε αυτές τις αρχές εναπόκειται, επομένως, στο πλαίσιο των εν λόγω διαδικασιών, να διακριβώσουν τα στοιχεία στα οποία στηρίζονται και, ενδεχομένως, να συναγάγουν εξ αυτών τα προσήκοντα συμπεράσματα όσον αφορά την περάτωση των διαδικασιών αυτών. Εξάλλου, όπως προκύπτει από τη σκέψη 90 ανωτέρω, οι υποχρεώσεις του Συμβουλίου στο πλαίσιο των προσβαλλομένων πράξεων δεν είναι δυνατόν να εξομοιωθούν με εκείνες εθνικής δικαστικής αρχής κράτους μέλους στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας για τη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων, η οποία έχει κινηθεί ιδίως στο πλαίσιο διεθνούς συνεργασίας επί ποινικών υποθέσεων (βλ. απόφαση της 22ας Μαρτίου 2018, Stavytzkyi κατά Συμβουλίου, T-242/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:166, σκέψη 92 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 93 Η ως άνω ερμηνεία επιβεβαιώνεται στη σκέψη 77 της αποφάσεως της 5ης Μαρτίου 2015, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου (C-220/14 P, EU:C:2015:147), στην οποία το Δικαστήριο έκρινε, υπό συνθήκες παρόμοιες με αυτές της υπό κρίση υποθέσεως, ότι εναπέκειτο στο Συμβούλιο ή στο Γενικό Δικαστήριο να εξακριβώσει όχι το αν ήταν βάσιμες οι έρευνες σε βάρος των αναιρεσειόντων, αλλά μόνον το βάσιμο της αποφάσεως περί δεσμεύσεως των κεφαλαίων με γνώμονα την αίτηση δικαστικής συνδρομής των αιγυπτιακών αρχών.
- 94 Βεβαίως, το Συμβούλιο δεν μπορεί να υιοθετεί, υπό οιοσδήποτε περιστάσεις, τις διαπιστώσεις των ουκρανικών αρχών που περιλαμβάνονται στα διαβιβασθέντα από αυτές έγγραφα. Μια τέτοια συμπεριφορά δεν θα ήταν σύμφωνη με την αρχή της χρηστής διοικήσεως ούτε, εν γένει, με την υποχρέωση των θεσμικών οργάνων της Ένωσης να σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα κατά την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, ΣΕΕ, σε

συνδυασμό με το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη (βλ. απόφαση της 22ας Μαρτίου 2018, Stavytskyi κατά Συμβουλίου, T-242/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:166, σκέψη 94 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 95 Ωστόσο, εναπόκειται στο Συμβούλιο να εκτιμήσει, με γνώμονα τις εκάστοτε περιστάσεις, την ανάγκη διενέργειας επιπλέον ελέγχων, ιδίως δε να ζητήσει από τις ουκρανικές αρχές να του κοινοποιήσουν επιπλέον αποδεικτικά στοιχεία εάν τα ήδη προσκομισθέντα αποδεικνύονται ανεπαρκή ή ενέχουν αντιφάσεις. Πράγματι, δεν αποκλείεται τα στοιχεία που έχουν γνωστοποιηθεί στο Συμβούλιο, είτε από τις ίδιες τις ουκρανικές αρχές είτε με άλλον τρόπο, να εγείρουν σε αυτό αμφιβολίες ως προς τον επαρκή χαρακτήρα των αποδεικτικών στοιχείων που του έχουν ήδη προσκομίσει οι αρχές αυτές. Εξάλλου, στο πλαίσιο της δυνατότητας η οποία πρέπει να παρέχεται στα ενδιαφερόμενα πρόσωπα για υποβολή παρατηρήσεων ως προς τους λόγους για τους οποίους το Συμβούλιο προτίθεται να προβεί σε διατήρηση του ονόματός τους στον επίμαχο κατάλογο, τα πρόσωπα αυτά δύνανται να προσκομίζουν τέτοια στοιχεία, ενδεχομένως δε και απαλλακτικά, οπότε καθίσταται αναγκαία η διενέργεια από το Συμβούλιο επιπλέον ελέγχων. Ειδικότερα, μολονότι δεν εναπόκειται στο Συμβούλιο να υποκαταστήσει τις ουκρανικές δικαστικές αρχές κατά την εκτίμηση του βασίμου των ποινικών διαδικασιών που μνημονεύονται στα έγγραφα του ΓΓΕ, δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των παρατηρήσεων του προσφεύγοντος, να υποχρεούται το θεσμικό όργανο αυτό να ζητήσει από τις ουκρανικές αρχές διευκρινίσεις σχετικά με τα στοιχεία στα οποία στηρίζονται οι διαδικασίες αυτές (βλ. απόφαση της 22ας Μαρτίου 2018, Stavytskyi κατά Συμβουλίου, T-242/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:166, σκέψη 95 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 96 Τα ειδικότερα επιχειρήματα του προσφεύγοντος πρέπει να εξετασθούν με γνώμονα τις ως άνω σκέψεις.

Επί του επαρκούς χαρακτήρα των πληροφοριών που παρέσχε το ΓΓΕ

- 97 Πρώτον, ο προσφεύγων διατείνεται ότι το Συμβούλιο φέρει το βάρος αποδείξεως οσάκις λαμβάνει περιοριστικά μέτρα εις βάρος προσώπου και ότι κάθε απόφαση που λαμβάνεται στο πλαίσιο αυτό πρέπει να βασίζεται σε πραγματικά στοιχεία που είναι επαρκώς βάσιμα και από τα οποία μπορεί να αποδειχθεί η κίνηση ποινικής διαδικασίας εις βάρος του εν λόγω προσώπου για σαφώς συγκεκριμένες πράξεις υπεξαίρεσεως, δυνάμενες να υπονομεύσουν τα θεσμικά και δικαιικά θεμέλια της Ουκρανίας. Στο πλαίσιο αυτό, ο προσφεύγων υπογραμμίζει ότι η υπεξαίρεση που του προσάπτεται με τα έγγραφα του ΓΓΕ επί των οποίων στηρίχθηκε το Συμβούλιο –ιδίως με εκείνο της 25ης Ιουλίου 2016– αφορά ακίνητα τα οποία, εκ της φύσεως τους, βρίσκονται πάντοτε στην Ουκρανία και δεν μπορούν να μεταφερθούν στο εξωτερικό. Το έγγραφο αυτό δεν παρέχει επαρκώς λεπτομερή στοιχεία, ούτε εξηγεί τον τρόπο με τον οποίο ο προσφεύγων μπόρεσε να αποκτήσει το ποσό των [εμπιστευτικό] ουκρανικών χρύβνια (UAH) που μνημονεύεται σε αυτό. Ως εκ τούτου, η προβαλλόμενη αυτή υπεξαίρεση θα μπορούσε να αντιμετωπισθεί μόνον με ενέργειες των ουκρανικών αρχών, με αποτέλεσμα η επιβληθείσα από το Συμβούλιο δέσμευση των κεφαλαίων του προσφεύγοντος να μην έχει καμία επίπτωση στην προβαλλόμενη υπεξαίρεση.
- 98 Ο προσφεύγων προσθέτει ότι το Συμβούλιο δεν μπορεί να αντλήσει κάποιο λυσιτελές επιχείρημα από το γεγονός ότι το από 25 Ιουλίου 2016 έγγραφο του ΓΓΕ μνημονεύει ότι, κατά τη διάρκεια της έρευνας, κατασχέθηκαν στοιχεία [εμπιστευτικό] κατόπιν αιτήματος του ανακριτή, με αποφάσεις του περιφερειακού δικαστηρίου [εμπιστευτικό] (στο εξής: περιφερειακό δικαστήριο) του 2014 και του 2015. Συγκεκριμένα, η μόνη πληροφορία που αφορά άμεσα τον προσφεύγοντα σχετίζεται με την κατάσχεση [εμπιστευτικό], πράγμα το οποίο δεν μπορεί να συνιστά αξιόπιστη βάση για ποινική διαδικασία σε σχέση με μια προβαλλόμενη ιδιοποίηση ακινήτων αξίας [εμπιστευτικό] UAH.
- 99 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από την Επιτροπή, προβάλλει ότι η προσαπτόμενη στον προσφεύγοντα υπεξαίρεση προκάλεσε στο Ουκρανικό Δημόσιο απώλεια κεφαλαίων ή περιουσιακών στοιχείων. Συγκεκριμένα, το εν λόγω κράτος στερείται τα δικαιώματά του κυριότητας, χρήσεως και

εκμεταλλεύσεως επί του υπεξαιρεθέντος χρήματος ή επί των ιδιοποιηθέντων περιουσιακών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων των εσόδων που τα τελευταία μπορούσαν να αποφέρουν, τούτο δε έως το χρονικό σημείο που θα παύσει η κατάχρηση αυτή, παραδείγματος χάριν με δικαστική απόφαση που θα έχει καταστεί απρόσβλητη. Επιπλέον, το Συμβούλιο διευκρινίζει ότι, με διάταξη της 3ης Οκτωβρίου 2014, το περιφερειακό δικαστήριο διέταξε την κατάσχεση [εμπιστευτικό].

- 100 Δεν αμφισβητείται από τους διάδικους ότι, κατά την έκδοση των προσβαλλομένων πράξεων, το Συμβούλιο στηρίχθηκε ουσιαστικά στις πληροφορίες που περιέχονταν στο από 25 Ιουλίου 2016 έγγραφο του ΓΓΕ και στις απαντήσεις του ΓΓΕ.
- 101 Πρέπει να υπομνησθεί, συναφώς, ότι το έγγραφο αυτό περιέχει τις πληροφορίες που επαναλαμβάνονται στη σκέψη 49 ανωτέρω.
- 102 Το ΓΓΕ ανέφερε, επίσης, ότι οι περιγραφόμενες στο επίμαχο έγγραφο πράξεις στοιχειοθετούν το ποινικό αδίκημα του άρθρου 191, παράγραφος 5, του ουκρανικού ποινικού κώδικα, το οποίο συνίσταται σε ιδιοποίηση ξένων περιουσιακών στοιχείων, ιδιαιτέρως μεγάλης αξίας, από τελούμενη διά της συνωμοτικού χαρακτήρα δράσεως ομάδας προσώπων.
- 103 Επιπλέον, το ΓΓΕ επισήμανε ότι, κατά τη διάρκεια της έρευνας, κατασχέθηκαν περιουσιακά στοιχεία [εμπιστευτικό] κατόπιν αιτήματος του ανακριτή, με αποφάσεις του περιφερειακού δικαστηρίου του 2014 και του 2015.
- 104 Υπό τις ως άνω συνθήκες, διαπιστώνεται ότι, όταν εξέδωσε τις προσβαλλόμενες πράξεις, το Συμβούλιο διέθετε αρκούντως συγκεκριμένες πληροφορίες όσον αφορά το αδίκημα για το οποίο ήταν ύποπτος ο προσφεύγων και την εξέλιξη της σχετικής με αυτό διαδικασίας.
- 105 Ως προς το επιχείρημα του προσφεύγοντος που αφορά το γεγονός ότι η προκειμένη περίπτωση αφορά ιδιοποίηση ακινήτων τα οποία δεν μπορούν, εκ της φύσεώς τους, να μεταφερθούν εκτός Ουκρανίας, πρέπει να παρατηρηθεί ότι το σχετικό κριτήριο δεν προβλέπει ότι, προκειμένου να μπορεί να καταχωρισθεί ένα πρόσωπο, πρέπει να υφίσταται κίνδυνος να μεταφερθεί στο εξωτερικό το περιουσιακό στοιχείο του Δημοσίου το οποίο φέρεται να έχει υπεξαιρέσει. Επομένως, η αναφορά στην υπεξαίρεση δημοσίου χρήματος, εφόσον είναι βάσιμη, αρκεί αφ'εαυτής για να δικαιολογήσει τα περιοριστικά μέτρα εις βάρος του προσφεύγοντος (βλ. απόφαση της 22ας Μαρτίου 2018, Stavvtskyi κατά Συμβουλίου, T-242/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:166, σκέψη 106 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 106 Συναφώς, όπως προκύπτει από τη νομολογία, η έννοια της υπεξαιρέσεως δημοσίου χρήματος περιλαμβάνει κάθε πράξη που συνιστά παράνομη χρήση πόρων που ανήκουν στους φορείς του Δημοσίου ή έχουν τεθεί υπό τον έλεγχό τους, για σκοπούς αντίθετους προς εκείνους για τους οποίους προορίζονται οι πόροι αυτοί, ιδίως δε για ιδιωτικούς σκοπούς. Για να εμπίπτει στην εν λόγω έννοια, η χρήση αυτή πρέπει επομένως να έχει ως συνέπεια προσβολή των χρηματοοικονομικών συμφερόντων των φορέων αυτών και πρέπει, συνεπώς, να έχει προκαλέσει ζημία επιδεχόμενη αποτίμηση σε χρήμα (βλ. απόφαση της 22ας Μαρτίου 2018, Stavvtskyi κατά Συμβουλίου, T-242/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:166, σκέψη 107 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 107 Μια τέτοια ευρεία ερμηνεία του επίμαχου όρου είναι αναγκαία προκειμένου να διασφαλισθεί η πλήρης αποτελεσματικότητα της αποφάσεως 2014/119, ούτως ώστε να επιτευχθούν οι σκοποί της για ενίσχυση του κράτους δικαίου στην Ουκρανία. Λαμβανομένου υπόψη, εξάλλου, του αμιγώς προληπτικού χαρακτήρα του επίμαχου μέτρου, η γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης *nullum crimen, nulla poena sine lege*, που κατοχυρώνεται στο άρθρο 49, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του Χάρτη, αφενός, και εκείνη του τεκμηρίου αθωότητας, που κατοχυρώνεται στο άρθρο 48 παράγραφος 1, του Χάρτη, αφετέρου, δεν έχουν εφαρμογή εν προκειμένω και δεν είναι δυνατόν, κατά συνέπεια, να αντιταχθούν σε μια τέτοια ευρεία ερμηνεία (βλ. απόφαση της 22ας Μαρτίου 2018, Stavvtskyi κατά Συμβουλίου, T-242/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:166, σκέψη 109 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 108 Εν προκειμένω, όπως ορθώς επισημαίνει το Συμβούλιο, η περιγραφείσα στο από 25 Ιουλίου 2016 έγγραφο υπεξαίρεση δημόσιου χρήματος ή ιδιοποίηση περιουσιακών στοιχείων, στο μέτρο που εξακολουθεί να υφίσταται και δεν έχει αποκατασταθεί, παραδείγματος χάριν με δικαστική απόφαση που να έχει καταστεί απρόσβλητη, προκαλεί ζημία στο Ουκρανικό Δημόσιο, το οποίο στερείται τα δικαιώματά του κυριότητας, χρήσεως και εκμεταλλεύσεως επί του υπεξαيرهθέντος χρήματος ή των ιδιοποιηθέντων περιουσιακών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων των εσόδων που τα τελευταία θα μπορούσαν να αποφέρουν (πρβλ. απόφαση της 22ας Μαρτίου 2018, Stavytskyi κατά Συμβουλίου, T-242/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:166, σκέψη 110 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 109 Το γεγονός ότι, κατόπιν των περιοριστικών μέτρων που προβλέπουν οι προσβαλλόμενες πράξεις, τα ευρισκόμενα εντός της Ένωσης κεφάλαια του προσφεύγοντος έχουν δεσμευθεί προσωρινά συμβάλλει στη διευκόλυνση του έργου των ουκρανικών αρχών για την ανάκτηση του υπεξαيرهθέντος δημόσιου χρήματος και των ιδιοποιηθέντων περιουσιακών στοιχείων, εφόσον ο προσφεύγων καταδικασθεί, και συμπληρώνει τα μέτρα που ελήφθησαν σε εθνικό επίπεδο, όπως η κατάσχεση των περιουσιακών στοιχείων που διέταξε το περιφερειακό δικαστήριο (βλ. σκέψη 103 ανωτέρω) (βλ. απόφαση της 22ας Μαρτίου 2018, Stavytskyi κατά Συμβουλίου, T-242/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:166, σκέψη 111 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 110 Πράγματι, σε περίπτωση που τα ουκρανικά δικαστήρια κρίνουν βάσιμες τις κατηγορίες που διατυπώθηκαν κατά του προσφεύγοντος και διατάζουν την ανάκτηση των υπεξαيرهθέντων κεφαλαίων, τούτη θα μπορεί να πραγματοποιηθεί, μεταξύ άλλων, με τη χρήση των κεφαλαίων που ο προσφεύγων διαθέτει ενδεχομένως εντός της Ένωσης. Στο πλαίσιο αυτό, δεν έχει σημασία αν τα εν λόγω κεφάλαια προέρχονται ενδεχομένως από τη συναλλαγή που αποτελεί αντικείμενο της εις βάρος του προσφεύγοντος έρευνας, δεδομένου ότι αυτό που προέχει είναι να διευκολυνθεί η ανάκτηση από το Ουκρανικό Δημόσιο κεφαλαίων που ουδέποτε έπρεπε να του έχουν αφαιρεθεί (βλ. απόφαση της 22ας Μαρτίου 2018, Stavytskyi κατά Συμβουλίου, T-242/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:166, σκέψη 112 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 111 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, τα ανωτέρω επιχειρήματα του προσφεύγοντος πρέπει να απορριφθούν.
- 112 Δεύτερον, ο προσφεύγων υπενθυμίζει ότι ενώπιον του Συμβουλίου προέβαλε ότι οι πράξεις που του προσάπτονται στο από 25 Ιουλίου 2016 έγγραφο του ΓΓΕ ανάγονταν στα έτη 2006 και 2007 και είχαν ήδη εξετασθεί, το 2008, από τα ουκρανικά δικαστήρια, τα οποία δεν εντόπισαν κάτι το παράνομο. Κατά τον προσφεύγοντα, μολονότι, βεβαίως, το Συμβούλιο έλαβε υπόψη τα εν λόγω επιχειρήματα υποβάλλοντας στο ΓΓΕ σχετικά ερωτήματα, ωστόσο, οι απαντήσεις του τελευταίου δεν ήταν ικανοποιητικές, ιδίως όσον αφορά την τήρηση της αρχής *ne bis in idem*, οπότε το Συμβούλιο δεν μπορούσε να θεωρήσει ότι διέθετε επαρκή στοιχεία για να δικαιολογήσει τη διατήρηση του ονόματός του στον επίμαχο κατάλογο. Επιπλέον, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι το Συμβούλιο δεν μπορεί να του προσάπτει ότι δεν προσκόμισε έγγραφα προς στήριξη των επιχειρημάτων του, δεδομένου ότι στο Συμβούλιο εναπόκειται να βεβαιωθεί ότι διαθέτει επαρκώς βάσιμα πραγματικά στοιχεία.
- 113 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από την Επιτροπή, υπενθυμίζει ότι ο προσφεύγων, όταν προέβαλε ότι οι προσαπτόμενες σε αυτόν πράξεις είχαν ήδη εξετασθεί από τα ουκρανικά δικαστήρια, δεν προσκόμισε τις σχετικές δικαστικές αποφάσεις. Συναφώς, το Συμβούλιο φρονεί ότι ενήργησε προορατικά, κατά το μέτρο που ζήτησε συμπληρωματικές πληροφορίες από το ΓΓΕ, το οποίο, με τις απαντήσεις του στις ερωτήσεις του Συμβουλίου, παρέσχε τις αναγκαίες διευκρινίσεις και ανέφερε, μεταξύ άλλων, ότι οι επίμαχες πράξεις δεν είχαν εκτιμηθεί από απόψεως ποινικού δικαίου. Επομένως, η εφαρμογή της αρχής *ne bis in idem* αποκλείεται. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Συμβούλιο διέθετε επαρκώς βάσιμα πραγματικά στοιχεία για να δικαιολογήσει τη διατήρηση των περιοριστικών μέτρων εις βάρος του προσφεύγοντος.

- 114 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατόπιν των επιχειρημάτων που προέβαλε ο προσφεύγων στο πλαίσιο της υποθέσεως επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 22ας Μαρτίου 2018, Stavvytskyi κατά Συμβουλίου (Τ-242/16, μη δημοσιευθείσα, ΕΥ:Τ:2018:166), το Συμβούλιο απηύθυνε ορισμένες ερωτήσεις στο ΓΓΕ, προκειμένου, μεταξύ άλλων να εξακριβώσει αν, όπως διατεινόταν ο προσφεύγων, οι πράξεις που του προσάπτονταν στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας την οποία μνημόνευε το από 30 Νοεμβρίου 2015 έγγραφο του ΓΓΕ και η οποία συμπίπτει με εκείνη την οποία μνημόνευε το από 25 Ιουλίου 2016 έγγραφο, ανάγονταν στην περίοδο 2006-2007 και είχαν ήδη εξετασθεί από τα ουκρανικά δικαστήρια.
- 115 Οι απαντήσεις του ΓΓΕ στις ερωτήσεις του Συμβουλίου περιλαμβάνονται σε έγγραφο εργασίας του Συμβουλίου της 16ης Νοεμβρίου 2016. Κατά το έγγραφο αυτό, πρώτον, η σχετική με ακίνητα συναλλαγή που συνδέεται με την προσαπτόμενη στον προσφεύγοντα υπεξαίρεση δημοσίου χρήματος πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια των ετών 2006 και 2007 και έγκειτο συγκεκριμένα σε συμφωνία ανταλλαγής [εμπιστευτικό]:
- [εμπιστευτικό].
- [εμπιστευτικό].
- [εμπιστευτικό].
- 116 Μετά τη διαβίβαση από το Συμβούλιο των απαντήσεων του ΓΓΕ, ο προσφεύγων, με επιστολή της 13ης Ιανουαρίου 2017, απάντησε, μεταξύ άλλων, ότι η συμφωνία ανταλλαγής [εμπιστευτικό] είχε κριθεί νόμιμη με πλείονες αποφάσεις ουκρανικών δικαστηρίων το 2008 και το 2009, [εμπιστευτικό] και από το περιφερειακό δικαστήριο, τα οποία άπαντα αποφάνθηκαν ότι δεν υπήρχε παρανομία. Επιπλέον, ο προσφεύγων επισήμανε ότι, το 2009, το ΓΓΕ είχε ελέγξει τη νομιμότητα των ενεργειών στις οποίες, μεταξύ άλλων προσώπων, είχε προβεί ο ίδιος, κατά τη σύναψη της εν λόγω συμφωνίας και είχε κρίνει ότι δεν υπήρχε παρανομία.
- 117 Δεν αμφισβητείται από τους διαδίκους ότι, κατόπιν της από 13 Ιανουαρίου 2017 επιστολής του προσφεύγοντος, το Συμβούλιο δεν ζήτησε επιπλέον στοιχεία από το ΓΓΕ. Συναφώς, το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι μπορούσε να βασισθεί απλώς και μόνον στα εκλαμβανόμενα ως τεκμηριωμένα στοιχεία που του είχε ήδη παράσχει το ΓΓΕ, καθόσον ο προσφεύγων δεν είχε επισυνάψει στην επιστολή του τις δικαστικές αποφάσεις που μνημονεύονταν σε αυτήν.
- 118 Ο προσφεύγων φρονεί ότι οι απαντήσεις του ΓΓΕ ήταν πολύ γενικόλογες και δεν παρείχαν πολλές πληροφορίες. Συγκεκριμένα, κατά τον προσφεύγοντα, το ΓΓΕ, μολονότι επιβεβαίωσε ότι οι προσαπτόμενες στον προσφεύγοντα πράξεις του 2006 και του 2007 κρίθηκαν στη συνέχεια νόμιμες, αναφέρει ότι από την εκκρεμούσα επί του παρόντος έρευνα έχουν προκύψει αποδείξεις ενοχής, χωρίς να προσδιορίζει κανένα πραγματικό περιστατικό σε σχέση με την έρευνα αυτή. Εξάλλου, το ΓΓΕ δεν μνημονεύει τους λόγους για τους οποίους η νέα έρευνα είναι συμβατή με την αρχή *ne bis in idem*.
- 119 Συναφώς, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων προέβαλε ο προσφεύγων, το Συμβούλιο όφειλε να απευθυνθεί εκ νέου στο ΓΓΕ, κατ' εφαρμογή των αρχών που υπομνήσθηκαν στις σκέψεις 94 και 95 ανωτέρω.
- 120 Πράγματι, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει το Συμβούλιο, από τα στοιχεία που διέθετε δεν ήταν δυνατόν να αποκλεισθεί ότι η ποινική διαδικασία επί της οποίας αυτό στηρίχθηκε για τη διατήρηση σε ισχύ των περιοριστικών μέτρων εις βάρος του προσφεύγοντος προσέκρουε στην αρχή *ne bis in idem*.
- 121 Στο πλαίσιο αυτό, πρώτον, πρέπει να επισημανθεί ότι, στην από 13 Ιανουαρίου 2017 επιστολή, ο προσφεύγων είχε αναφερθεί όχι μόνο σε αποφάσεις οικονομικών ή διοικητικών δικαστηρίων, αλλά, επίσης, σε απόφαση του περιφερειακού δικαστηρίου, δηλαδή του ίδιου δικαστηρίου με εκείνο που μνημονεύεται στο από 25 Ιουλίου 2016 έγγραφο του ΓΓΕ.

- 122 [εμπιστευτικό].
- 123 Τρίτον, πρέπει να υπομνησθεί ότι η αρχή *ne bis in idem* αποτελεί γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης που ισχύει ανεξαρτήτως ρυθμίσεως που να την προβλέπει (απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2001, X κατά ΕΚΤ, T-333/99, EU:T:2001:251, σκέψη 149).
- 124 Όσον αφορά τα δικαστήρια των κρατών μελών, η αρχή αυτή αναγνωρίζεται στο άρθρο 50 του Χάρτη.
- 125 Επιπλέον, πρέπει να μνημονευθεί το άρθρο 4 του πρωτοκόλλου αριθ. 7 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπεγράφη στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δικαίωμα κάθε προσώπου να μη δικάζεται ή να τιμωρείται δύο φορές για το ίδιο αδίκημα» και το οποίο ορίζει τα εξής:
- «1. Κανένας δεν μπορεί να διωχθεί ή καταδικασθεί ποινικά από τα δικαστήρια του ίδιου Κράτους, για μια παράβαση για την οποία ήδη αθωώθηκε ή καταδικάστηκε με αμετάκλητη απόφαση σύμφωνα με το νόμο και την ποινική δικονομία του Κράτους αυτού.
2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου δεν εμποδίζουν την επανάληψη της διαδικασίας, σύμφωνα με το νόμο και την ποινική δικονομία του Κράτους για το οποίο πρόκειται, εάν υπάρχουν αποδείξεις νέων ή μεταγενέστερων της απόφασης γεγονότων, ή υπήρξε θεμελιώδες σφάλμα της προηγούμενης διαδικασίας, που θα μπορούσαν να επηρεάσουν το αποτέλεσμα της υπόθεσης.»
- 126 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να επισημανθεί ότι το εν λόγω πρωτόκολλο έχει εφαρμογή στην περίπτωση της Ουκρανίας.
- 127 Κατά τη νομολογία, μια απόφαση, η οποία προέρχεται από αρχή που μετέχει στην απονομή της ποινικής δικαιοσύνης εντός της οικείας εθνικής έννομης τάξης, με την οποία παύει η ποινική δίωξη του κατηγορουμένου, ενδέχεται, υπό ορισμένους όρους, να έχει ως αποτέλεσμα την οριστική εξάλειψη της ποινικής αξιώσεως της πολιτείας. Στην περίπτωση αυτή, η κατάσταση του οικείου προσώπου πρέπει να θεωρηθεί ότι εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της αρχής *ne bis in idem*, τούτο δε παρά το γεγονός ότι στη διαδικασία αυτή δεν εμπλέκεται κανένα δικαστήριο και ότι η απόφαση που λαμβάνεται κατά την περάτωσή της δεν έχει τη μορφή δικαστικής αποφάσεως (πρβλ. απόφαση της 11ης Φεβρουαρίου 2003, Gözütok και Brüggel, C-187/01 και C-385/01, EU:C:2003:87, σκέψεις 27 έως 31). Αντιθέτως, η αρχή *ne bis in idem* δεν εφαρμόζεται σε απόφαση με την οποία μια αρχή κράτους, μετά από εξέταση επί της ουσίας της υποθέσεως που της έχει ανατεθεί, διατάσσει, σε στάδιο προγενέστερο της απαγγελίας κατηγορίας εις βάρος προσώπου για το οποίο υπάρχει η υποψία ότι έχει διαπράξει έγκλημα, την παύση της ποινικής διώξεως, όταν η απόφαση για παύση της διώξεως δεν εξαιρεί οριστικά, κατά την εθνική νομοθεσία του κράτους αυτού, την ποινική αξίωση της πολιτείας και δεν συνιστά συνεπώς εμπόδιο για την άσκηση, στο κράτος αυτό, νέας ποινικής διώξεως για τις ίδιες πράξεις (πρβλ. απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2008, Turanský, C-491/07, EU:C:2008:768, σκέψη 45).
- 128 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων διαπιστώνεται ότι, από τις βάσει των απαντήσεων του ΓΓΕ πληροφορίες που διέθετε όταν εξέδωσε τις προσβαλλόμενες πράξεις, το Συμβούλιο δεν ήταν σε θέση να κρίνει αν η ποινική διαδικασία κατά του προσφεύγοντος, η ύπαρξη της οποίας ήταν το έρεισμα για τη διατήρηση σε ισχύ των εις βάρος του περιοριστικών μέτρων, προσέκρουε στην αρχή *ne bis in idem*, δεδομένου ότι το Συμβούλιο δεν γνώριζε ποιο ήταν το περιεχόμενο της αποφάσεως του περιφερειακού δικαστηρίου και των αποφάσεων του ΓΓΕ στις οποίες αναφέρθηκε ο προσφεύγων στην από 13 Ιανουαρίου 2017 επιστολή του.
- 129 Εντούτοις, μολονότι δεν απόκειται στο Συμβούλιο να διακριβώσει το βάσιμο των εκκρεμών στην Ουκρανία ποινικών διαδικασιών (βλ. σκέψεις 91 έως 93 ανωτέρω), ούτε να εκτιμήσει αν οι διαδικασίες αυτές διενεργούνται σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κατά το ουκρανικό δίκαιο διαδικαστικούς κανόνες (απόφαση της 22ας Μαρτίου 2018, Stavutskyi κατά Συμβουλίου, T-242/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:166, σκέψη 134), οφείλει, πάντως, να βεβαιωθεί ότι η ποινική διαδικασία στην οποία

βασίζεται για να διατηρήσει σε ισχύ τα περιοριστικά μέτρα εις βάρος ενός προσώπου δεν προσκρούει στην αρχή *ne bis in idem*, εφόσον το συγκεκριμένο πρόσωπο του παρέχει στοιχεία δυνάμενα να εγείρουν αμφιβολία συναφώς.

- 130 Μολονότι, βεβαίως, στην από 13 Ιανουαρίου 2017 επιστολή του, ο προσφεύγων δεν αναφέρθηκε ρητώς στην αρχή *ne bis in idem* ούτε προσκόμισε τις αποφάσεις των ουκρανικών αρχών που μπορούν να καταδείξουν ότι η εις βάρος του διαδικασία προσκρούει στην αρχή αυτή, ωστόσο, οι πληροφορίες που παρέσχε επαρκούσαν ώστε να υποχρεωθεί το Συμβούλιο να ζητήσει επιπλέον στοιχεία από το ΓΓΕ, λαμβανομένου επίσης υπόψη του περιεχομένου των απαντήσεων που το τελευταίο του είχε ήδη δώσει και οι οποίες ανέφεραν, μεταξύ άλλων, ότι οι διωκτικές αρχές είχαν αποφασίσει να μην κινήσουν ποινική έρευνα (βλ. σκέψη 115 ανωτέρω).
- 131 Στο πλαίσιο αυτό διευκρινίζεται ότι το ζητούμενο δεν είναι αν το Συμβούλιο όφειλε, δεδομένων των στοιχείων των οποίων έλαβε γνώση, να αφαιρέσει την καταχώριση του ονόματος του προσφεύγοντος από τον κατάλογο λόγω του ότι η εις βάρος αυτού ποινική διαδικασία παραβίαζε την αρχή *ne bis in idem*, αλλά μόνον αν όφειλε να λάβει υπόψη τα στοιχεία αυτά και να προβεί σε επιπλέον ελέγχους ή να ζητήσει διευκρινίσεις από τις ουκρανικές αρχές. Επομένως, αρκεί τα εν λόγω στοιχεία να μπορούν να εγείρουν εύλογες αμφιβολίες σχετικά με τη διενέργεια της έρευνας και τον επαρκή χαρακτήρα των στοιχείων που διαβίβασε το ΓΓΕ (πρβλ. απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 2018, *Klyuyev κατά Συμβουλίου*, T-731/15, EU:T:2018:90, σκέψη 242).
- 132 Πρέπει να επισημανθεί εξάλλου ότι, κατά την έκδοση των προσβαλλομένων πράξεων, τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα ίσχυαν εις βάρος του προσφεύγοντος επί σειρά ετών, τούτο δε επειδή συνεχιζόταν η ίδια ποινική διαδικασία εκ μέρους του ΓΓΕ. Στο πλαίσιο αυτό, αφενός, το ΓΓΕ έπρεπε, κατ' αρχήν, να είναι σε θέση να παράσχει στο Συμβούλιο όλες τα επιπλέον στοιχεία που αυτό ενδεχομένως χρειαζόταν και, αφετέρου, το Συμβούλιο έπρεπε να κρίνει ότι όφειλε να εξετάσει πλέον ενδελεχώς το ζήτημα ενδεχόμενης παραβιάσεως από τις ουκρανικές αρχές θεμελιώδους αρχής, όπως η αρχή *ne bis in idem*, εις βάρος του προσφεύγοντος.
- 133 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, διαπιστώνεται ότι το Συμβούλιο υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως καθόσον εξέδωσε τις προσβαλλόμενες πράξεις χωρίς να ζητήσει επιπλέον στοιχεία από τις ουκρανικές αρχές, διαπίστωση που αρκεί για την ακύρωση των πράξεων αυτών όσον αφορά τον προσφεύγοντα, χωρίς να απαιτείται να εξετασθούν τα λοιπά επιχειρήματά του.
- 134 Όσον αφορά το αίτημα που υπέβαλε επικουρικός το Συμβούλιο (βλ. σκέψη 36, δεύτερη περίπτωση, ανωτέρω) προκειμένου να διατηρηθούν, κατ' ουσίαν, σε ισχύ τα αποτελέσματα της αποφάσεως 2017/381 έως την εκπνοή της προβλεπόμενης για την άσκηση αναιρέσεως προθεσμίας και, σε περίπτωση ασκήσεως αναιρέσεως, έως την έκδοση αποφάσεως επί της αιτήσεως αναιρέσεως αυτής, αρκεί η επισήμανση ότι η προσβαλλόμενη απόφαση παρήγαγε αποτελέσματα μόνον έως τις 6 Μαρτίου 2018. Κατά συνέπεια, η ακύρωσή της με την παρούσα απόφαση δεν έχει συνέπειες για το μεταγενέστερο της ημερομηνίας αυτής χρονικό διάστημα, οπότε δεν χρειάζεται να αποφανθεί το Γενικό Δικαστήριο επί του ζητήματος της διατηρήσεως σε ισχύ των αποτελεσμάτων της εν λόγω αποφάσεως (βλ., απόφαση της 6ης Ιουνίου 2018, *Arbuzov κατά Συμβουλίου*, T-258/17, EU:T:2018:331, σκέψη 107 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

Επί των δικαστικών εξόδων

- 135 Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι το Συμβούλιο ηττήθηκε, πρέπει να καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδα του προσφεύγοντος, σύμφωνα με το αίτημα του τελευταίου.

¹³⁶ Βάσει του άρθρου 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, τα θεσμικά όργανα που παρενέβησαν στη δίκη φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή φέρει τα δικαστικά έξοδά της.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Ακυρώνει την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2017/381 του Συμβουλίου, της 3ης Μαρτίου 2017, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/119/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά ορισμένων προσώπων, οντοτήτων και φορέων λόγω της κατάστασης στην Ουκρανία, και τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2017/374 του Συμβουλίου, της 3ης Μαρτίου 2017, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 208/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά ορισμένων προσώπων, οντοτήτων και φορέων ενόψει της κατάστασης στην Ουκρανία, στο μέτρο που το όνομα του Edward Stavytskyi εξακολούθησε να περιλαμβάνεται στον κατάλογο των προσώπων, οντοτήτων και φορέων κατά των οποίων ισχύουν τα περιοριστικά αυτά μέτρα.
- 2) Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης φέρει τα δικαστικά έξοδά του, καθώς και τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε ο E. Stavytskyi.
- 3) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φέρει τα δικαστικά έξοδά της.

Berardis

Spielmann

Csehi

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 30 Ιανουαρίου 2019.

(υπογραφές)